

Raadsvoorstel

Portefeuillehouder(s)	wethouder G.J.M. Blom
Datum commissiebehandeling	12 februari 2026
Datum raadsbehandeling	12 maart 2026
Zaaknummer	1891443
Onderwerp	Budget monitoring SMP 2026-2034

Voorgesteld besluit

1. Voor de monitoring van het Soortenmanagementplan (SMP) extra budget beschikbaar te stellen:
 - a. voor de veldonderzoeken in 2026 € 280.000 en voor de jaren 2028, 2031 en 2033 € 530.000;
 - b. voor de monitoringsrapportage en ondersteuning in 2027 € 55.000 en voor de jaren 2029, 2030, 2032 en 2034 van € 155.000;
2. Deze extra budgetten ten laste te brengen van het begrotingsresultaat van de betreffende jaren.

Publiekssamenvatting

In 2021 heeft de gemeenteraad besloten tot het opstellen van een gemeentebreed Soortenmanagementplan (SMP). In het SMP zijn al onze kernen, bebouwingsconcentraties en -linten onderzocht op het (potentieel) voorkomen van verschillende soorten vleermuizen, huismus en gierzwaluw. In het voorjaar van 2025 hebben we op basis van dit SMP een omgevingsvergunning met flora- en fauna-activiteit ontvangen (bijlage 1). Vergunningsvoorwaarde is monitoring van de onderzochte en het opleveren van een rapportage. Hier is in de begroting 2026-2029 beperkt rekening mee gehouden en met dit voorstel wordt de gemeenteraad verzocht het benodigde budget beschikbaar te stellen.

Inleiding

In het voorjaar van 2025 hebben we op basis van dit SMP een omgevingsvergunning met flora- en fauna-activiteit ontvangen. Hierin zijn voor verschillende veel voorkomende (ver)bouw en verduurzamingswerkzaamheden gerelateerd aan de onderzochte soorten werkprotocollen vastgesteld waardoor voor individuele projecten geen procedures en onderzoeken meer doorlopen dienen te worden.

Onderdeel van de vergunning is een monitoring van de onderzochte soorten en het opleveren van een rapportage. Voor het uitvoeren van de monitoring is een Europese aanbesteding uitgezet waaruit is gebleken dat een budget nodig van € 585.000 voor het uitvoeren van de daadwerkelijke onderzoeken (Huismus, gierzwaluw, telemetrisch onderzoek vleermuizen, kraamverblijven (2026, 2028, 2031 en 2033) en een budget van € 155.000 voor het rapporteren van de gegevens, ondersteuning, salderingsboekhouding en extra monitoring van kwetsbare verblijfplaatsen (2027, 2029, 2030, 2032 en 2034).

Hier is in de begroting 2026-2029 beperkt rekening mee gehouden en met dit voorstel wordt uw raad verzocht hiervoor het benodigde budget beschikbaar te stellen.

Waarom hebben we een SMP?

De aanleiding voor het initiële raadsvoorstel was de forse vertragingen die gebouwd bewonende soorten zoals vleermuizen, huismussen en de gierzwaluw, welke zeer algemeen voorkomen in de gemeente, hebben op (ver)bouwprojecten. Om te voldoen aan de wet dient per individueel project steeds een jaarrondonderzoek uitgevoerd te worden alvorens een ontheffing aan te vragen. In algemene zin betekent dit een vertraging van 1,5 tot 2 jaar. Met een SMP hebben we in beeld waar (potentieel) de soorten voorkomen en op basis daarvan zijn voor veel voorkomende werkzaamheden aan gebouwen vooraf werkprotocollen vastgesteld met het bevoegd gezag. Dit maakt dat initiatiefnemers zelf geen kosten meer hoeven te maken voor (aanvullende) onderzoeken en er geen vertraging meer optreedt in tijd.

Juridische ontwikkelingen

In augustus 2023 heeft de Raad van State uitspraak gedaan in een zaak tussen het college van gedeputeerde staten van Utrecht en een isolatiebedrijf dat zich toelegt op het na-isoleren van spouwmuren van woningen van particulieren¹. De uitspraak van de RvS bevestigt dat zonder SMP vrijwel elke verbouwing of verduurzamingsmaatregelen vergunning plichtig zijn. Hiermee is ook de energietransitie op scherp gezet en is het opstellen van een SMP extra urgent geworden. De Minister heeft in een kamerbrief 2023-0000608632 (bijlage 2) uiteengezet hoe in de tussentijd gewerkt kan worden totdat voor heel Nederland gemeentelijke SMP's zijn opgestart. Als gemeente lopen we voor op veel andere gemeenten en hebben een eigen SMP en een ontheffing.

Het middel SMP is in ontwikkeling en de focus op het zorgvuldig handelen ten aanzien van soorten is groot.

Monitoring

Het opstellen van een SMP is de eerste stap op basis waarvan een omgevingsvergunning volgt. In de omgevingsvergunning zijn voorwaarde gesteld waaronder de wijze waarop de gunstige instandhouding van de soorten wordt gewaarborgd. Hiervoor zit in de omgevingsvergunning een monitoringsplicht.

Bij de opdracht voor het opstellen van het SMP was niet duidelijk en te voorzien wat de verplichting in zou houden. Daarom is dit niet direct meegenomen in de aanbesteding voor het opstellen van het SMP.

Het middel SMP is erg in ontwikkeling en ook het bevoegd gezag heeft te maken met wijzigingen in de kennisdocumenten soorten -Natuurbescherming zoals die landelijk worden uitgewerkt door BIJ12.

De monitoring zoals die in onze omgevingsvergunning zit betreft het periodiek heronderzoeken van alle SMP-deelgebieden op het (potentieel) voorkomen van:

- Huismussen
- Gierzwaluw
- Kraam- zomerverblijven van vleermuizen
- Paarverblijven van vleermuizen
- Massawinterverblijven van vleermuizen
- Werking en benutting van de alternatieve tijdelijke en permanent aangebracht voorzieningen voor de soorten.

Op dit moment zijn dit arbeidsintensieve onderzoeken omdat op verschillende momenten in het jaar en nacht alle SMP-deelgebieden bezocht moeten worden.

¹ Uitspraak 202103977/1/R2: De Afdeling concludeert dat het isolatiebedrijf met haar werkwijze de zorgplicht in artikel 1.11 uit de Wet natuurbescherming heeft overtreden en dat het college de dwangsom terecht heeft opgelegd.

In de kamerbrief worden handvatten en vervolgstappen geschetst voor gemeenten die nog niet beschikken over een SMP. Maar wordt voor de lange termijn ook innovatie aangekondigd in de werkwijzen. Een ontwikkeling daarin is de inzet van E-DNA voor het bepalen van de aanwezigheid van soorten. Hierop worden de kennisdocumenten aangepast en dit kan het onderzoek vergemakkelijken. Deze ontwikkelingen volgen we op de voet en zijn basis voor het uitvoeren van de verplichte monitoring.

Beoogd effect

Voldoen aan de omgevingsvergunning (DSO-kenmerk 2024020801481) waarmee veel voorkomende werkzaamheden aan gebouwen, op basis van vastgelegde werkprotocollen doorgang kunnen vinden, en tevens (potentieel) voorkomen beschermde gebouw bewonende soorten zoals div. vleermuissoorten, huismus en gierzwaluw beschermd worden. Hierdoor vervalt de verplichting hiervoor los onderzoek uit te voeren en ontheffingen voor aan te vragen.

Argumenten

1.1 Noodzakelijk

Als college achten wij het hebben van een SMP voor de gemeente Moerdijk noodzakelijk en het wel of niet uitvoeren van de monitoring volgens de omgevingsvergunning staat wat betreft het college niet ter discussie. Nu al zien we dat bij verschillende projecten een verdere vertraging is voorkomen dankzij het hebben van een SMP.

Voorbeelden zijn:

- Sloop van de opstallen de Hill te Zevenbergen (per januari 2026). Zonder SMP hadden we in september opdracht kunnen verlenen voor jaarrondonderzoek naar het voorkomen van soorten. Een ontheffing is dan te verwachten voorjaar 2027. Daadwerkelijke start sloop, met maatregelen gelijk aan die als werkprotocol zijn opgenomen in het SMP, per eind 2027.
- Sloop van Molenstraat 5a te Fijnaart ten behoeve van de centrumontwikkeling die in een tijdsbestek van een maand is uitgevoerd op basis van de werkprotocollen van het SMP. Zonder SMP was dit ook pas per eind 2027 mogelijk geweest.

1.2 Monitoring niet uitvoeren

Niet monitoren betekent verlies van de vergunning en terugkeer naar individuele ontheffingsprocedures (1,5 - 2 jaar per project) en hoge(re) maatschappelijke kosten.

Om te voldoen aan de wet is zonder SMP opnieuw voor elke ontwikkeling (ook indien vergunningsvrij in relatie tot het aspect bouwen): van het plaatsen van een dakkapel, vervangen kozijnen, spouwmuur en dakisolatie tot sloop en (ver)bouw, separaat een omgevingsvergunning met flora- en fauna-activiteit nodig.

In een gemeente als Moerdijk is deze vrijwel altijd nodig gezien het veelvuldig voorkomen van vleermuizen, huismussen en gierzwaluwen. Elke omgevingsvergunning heeft een doorlooptijd van minimaal 1,5 jaar, kosten vanaf ca. € 5.000 (excl. leges ODBN).

In 2025 zijn er ca. 200 omgevingsvergunningen voor de activiteit bouw verleent, zijn 140 woningen verduurzaamd met een of meer maatregelen vanuit de lokale aanpak isolatie (subsidieregeling). Particuliere initiatieven die geen gebruik hebben gemaakt van de subsidie zijn niet in beeld.

Het SMP kent tevens werkprotocollen voor schilderen en het plaatsen van steigers (langer dan 24 uur). Deze activiteiten staan wel ter discussie als vergunning plichtig maar op basis van de huidige kennisdocumenten soorten -Natuurbescherming zou hiervoor ook gebruik gemaakt moeten worden van het SMP of dus separaat een omgevingsvergunning met flora- en fauna-activiteit nodig zijn. Hier is geen inzicht in.

Het niet hebben van een omgevingsvergunning voor de activiteit flora en fauna is een economisch delict met potentieel forse boetes.

De handhaving vanuit het bevoegd gezag wordt opgevoerd en er zal vaker handhavend onderzoek gedaan worden naar het juist en met omgevingsvergunning (al dan niet met op basis van een SMP) uitvoeren van werkzaamheden, verbouwingen en verduurzaming van het vastgoed, ook door particulieren.

1.3 Kosten zijn niet opgenomen in de begroting 2026-2029

In de begroting 2026-2029 is beperkt rekening gehouden met de kosten voor de monitoring. Op basis van de Europese aanbesteding blijken de kosten voor de periode tot 2034 uit te komen op een bedrag van ca € 3 miljoen.

- a. voor de jaren 2026, 2028, 2031 en 2033 is een budget nodig van € 585.000 voor het uitvoeren van de daadwerkelijke onderzoeken (Huisemus, gierzwaluw, telemetrisch onderzoek vleermuizen, kraamverblijven;
- b. voor de jaren 2027, 2029, 2030, 2032 en 2034 een budget van €155.000 voor rapporteren van de gegevens, ondersteuning en salderingsboekhouding en extra monitoring van kwetsbare verblijfplaatsen.

Het verkrijgen van de omgevingsvergunning heeft ruim een jaar geduurd. De verwachting was dat voor 2025 al een gedeeltelijke monitoring uitgevoerd zou moeten worden. Daarop is met de informatie die we toe hadden bij de uitvoerende partij van het SMP een offerte uitgevraagd voor het uitvoeren van de monitoring voor alleen 2025. Deze offerte kwam uit op € 80.000. Toen bleek dat de omgevingsvergunning afgegeven zou worden en er geen monitoringsplicht gold voor 2025 is deze opdracht niet gegund. Het bedrag is wel in de begroting verwerkt. Inhoudelijk is in deze tussentijdse offerte uitgegaan van een toen algemene eisen ten aanzien van het werken met een SMP: een monitoring van 1/5 deel van de gemeente zonder specifieke aandacht voor kraamkolonies en massawinterverblijven en zomer-kraamkolonies.

De eisen van het werken met een SMP zijn zoals aangegeven in ontwikkeling en scherper en meetbaarder vastgelegd in de omgevingsvergunning. Het was te voorzien dat het geoffreerde bedrag van € 80.000 niet voldoende zou zijn. We zien in de regio en landelijk dat de prijzen voor het opstellen van een SMP en de monitoring flink oplopen. Een realistisch budget was echter niet in te schatten zonder aanbesteding. Er is daarom gekozen eerst de aanbesteding te doorlopen en af te ronden.

Om te kunnen voldoen aan de voorschriften in de omgevingsvergunning dient de eerste monitoringsronde te starten uiterlijk 1 april 2026. U wordt daarom voorgesteld om aanvullend budget hiervoor beschikbaar te stellen, waarbij niet wordt gewacht om dit pas bij de eerstvolgende kadernota 2027 aan de gemeenteraad voor te leggen.

1.4 Samenwerking met Woonkwartier

Woonkwartier is een belangrijke partner in de energietransitie en de verduurzaming van het vastgoed. Net als veel andere woningbouwverenigingen heeft ook Woonkwartier een eigen omgevingsvergunning met flora- en fauna-activiteit specifiek voor het eigen vastgoed. Het is de bedoeling van de provincie Noord-Brabant als het bevoegd gezag dat de omgevingsvergunning van Woonkwartier op gaat in de omgevingsvergunning van de gemeente. Er kan namelijk maar een vergunning gelden.

In de prestatieafspraken is vastgelegd dat bij de tweede monitoringsronde in 2028 de samenwerking en de monitoring in gezamenlijkheid wordt uitgevoerd, waarbij Woonkwartier een gedeeltelijke bijdrage zal doen in de kosten.

Woonkwartier heeft ca. 30% van het vastgoed in onze gemeente in eigendom. Dit percentage lijkt een logisch uitgangspunt voor de bijdrage aan de jaarlijkse kosten. Uw raad zal hiervan op de hoogte gehouden worden als onderdeel van P&C-cyclus 2028-2031.

2.1 Inzet middelen regeling capaciteit decentrale overheden voor klimaat- en energiebeleid (CDOKE) middelen.

In de kamerbrief is reeds aangegeven dat voor het opstellen en uitvoeren van werkzaamheden ten aanzien van het SMP de CDOKE-middelen ingezet mogen worden. In de begroting 2026-2029 is rekening gehouden met een bedrag voor 2026 van € 700.000. In de september circulaire is gebleken dat de uitkering voor 2026 uitkomt op € 1.300.000 (zie bijlage 3 Septembecirculaire bladzijde 26, punt 17). Dit geeft ruimte om in elk geval een deel van de kosten voor de monitoring van 2026 te dekken. Voorgesteld wordt om € 250.000 vanuit de CDOKE-middelen in te zetten als dekking voor 2026 en € 100.000 voor 2027. De CDOKE wordt vervangen door een decentralisatie-uitkering CDOKE als onderdeel van het gemeentefonds welke ten gunste komt van het begrotingsresultaat voor de jaren vanaf 2027. Hiervan wordt nu al voorgesteld om een deel van de extra lasten van de monitoring hiermee te dekken voor dezelfde bedragen namelijk maximaal € 250.000 voor de onderzoeken en € 100.000 voor de rapportages.

2.2 Doorberekenen van de kosten via leges is niet mogelijk

De monitoring zijn algemene kosten. Deze kosten kunnen niet in de legesverordening worden opgenomen. Om de kosten wel in de leges te kunnen opnemen moet sprake zijn van individueel toerekenbare kosten voor een aangevraagde individuele dienst.

Kanttekeningen en risico's

1.1 Gunning pas na akkoord van uw raad

Het uitvoeren van de monitoring is gegund met als voorwaarde dat uw raad instemt met de begrotingswijziging. Als u niet instemt gaat de gunning niet door en kunnen we niet binnen de in de vergunning gestelde termijnen voldoen aan de eisen ten aanzien van de monitoring. Niet instemmen betekent dat de omgevingsvergunning vervalt en het SMP niet langer gebruikt kan worden. Dit is onwenselijke gezien de potentiële vertragingen en risico's op overtredingen (economische delicten) die dit zal opleveren.

2.1 Veranderingen in de onderliggende wetgeving, en innovatie in monitoringtechnieken

Zoals aangegeven is het werken met een SMP in ontwikkeling. Er zullen de komende jaren zeker wijzigingen komen ten aanzien van de onderliggende wetgeving, de kennisdocumenten over de beschermde soorten op basis van innovaties in onderzoeks- en monitoringstechnieken.

De offertes zijn uitgevraagd voor de gehele perioden dat de ontheffing geldt. Echter gunnen we alleen voor de eerste periode tot en met monitoring 2028 en rapportage 2029. Wijzigingen in wetgeving en innovaties kan dan aanleiding zijn om op dat moment opnieuw aan te besteden of om (aanvullende) afspraken te maken met de aannemer binnen de gelden opdracht.

Middelen

Financiële middelen

Op basis van de Europese aanbesteding blijken de kosten voor de periode tot 2034 uit te komen op een bedrag van ca € 3 miljoen.

- a. voor de jaren 2026, 2028, 2031 en 2033 is een budget nodig van € 585.000 voor het uitvoeren van de daadwerkelijke onderzoeken;

- b. voor de jaren 2027, 2029, 2030, 2032 en 2034 een budget van € 155.000 voor rapporteren van de gegevens en extra monitoring van verblijfplaatsen;

Dekking

Op dit moment zijn in de begroting (beperkte) middelen begroot t.b.v. de monitoring. Daarnaast wordt voorgesteld om voor de jaren 2026 (€ 250.000) en 2027 (€ 100.000) als dekking in te zetten vanuit de CDOKE middelen.

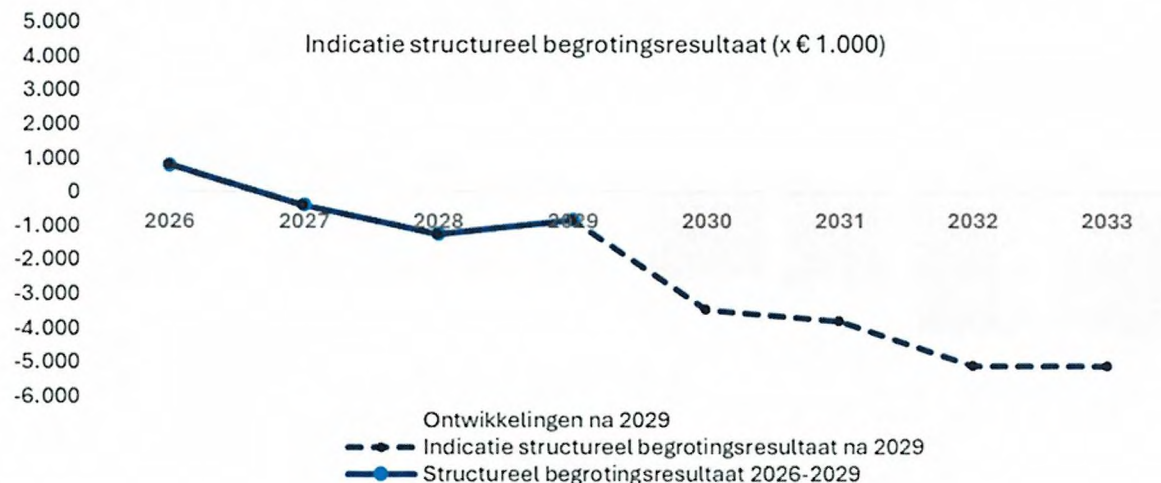
Per saldo ontstaat hierdoor onderstaand beeld:

	2026	2027	2028	2029
Benodigd budget	585.000	155.000	585.000	155.000
Beschikbaar budget	-55.000	0	-55.000	0
Inzet CDOKE middelen	-250.000	-100.000	-0*	-0*
Restant	280.000	55.000	530.000	155.000

* Zie ook paragraaf 2.1, de CDOKE middelen worden vervangen door een decentralisatie uitkering welke ten gunste komt van het begrotingsresultaat voor de jaren vanaf 2028.

Beslag op structurele begrotingsruimte

Het beslag op de structurele begrotingsruimte van dit voorstel geeft een aanvullend negatief effect op het verwachte begrotingsresultaat voor de komende jaren, zoals in de aanbiedingsnota bij de begroting 2026-2029 aangegeven d.m.v. onderstaande grafiek.

De blauwe stippellijn geeft een indicatie van het verwachte structurele begrotingsresultaat, rekening houdend met diverse grootschalige ontwikkelingen (o.a. scholenontwikkeling, MFA's en woningbouwopgave) waar op dit moment al aan gewerkt wordt en waarvan duidelijk is dat deze in de toekomst investeringslasten met zich zullen brengen. Deels heeft hier nog geen definitieve besluitvorming over plaatsgevonden.

Aan de andere kant kunnen er in de komende jaren ook nog zaken, zoals betreffende dit voorstel, naar voren komen waar nu helemaal nog geen rekening mee is gehouden. Het toekomstperspectief is niet meer dan een indicatie. Periodiek worden deze inzichten in de diverse P&C documenten (o.a. bij de Kadernota en Begroting) geactualiseerd, zodat eventuele bijsturing kan plaatsvinden.

Vervolg

Na positief besluit van uw raad zal overgegaan worden tot gunning van de opdracht voor de monitoring welke direct starten.

Bijlagen

1. Omgevingsvergunning met flora- en fauna-activiteit (DSO-kenmerk 2024020801481)
2. Kamerbrief aanpak natuurinclusief isoleren: handvatten en vervolgstappen (kenmerk: 2023-0000608632)
3. Septembercirculaire (bladzijde 26, punt 17)

Mocht u vragen hebben over dit voorstel, dan kunt u contact opnemen van de griffier via +31168 366764 of via e-mail: griffie@moerdijk.nl.

Zevenbergen, 20 januari 2026
Burgemeester en wethouders van Moerdijk,

S. Elseman
Gemeentesecretaris

A.J. Moerkerke
Burgemeester

RAADSBESLUIT

Raadsvergadering van 12 maart 2026

De raad van de gemeente Moerdijk,

gezien het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 20 januari 2026;

overwegende dat:

- Werken met een SMP essentieel is om te voldoen aan wet- en regelgeving ten aanzien van gebouw bewonende soorten.
- Werken met een SMP essentieel is om vertraging, losse ontheffingsprocedures en maatregelen bij gemeentelijke maar zeker ook particuliere (ver)bouw en verduurzamingsprojecten te voorkomen.
- Kosten op basis van de aanbesteding en referenties in de regio marktconform zijn.

gelet op:

- Omgevingsvergunning flora- en fauna-activiteit (DSO-kenmerk 2024020801481)
- Klimaatstrategie Moerdijk
- Regionale Energiestrategie
- Energieprogramma Moerdijk

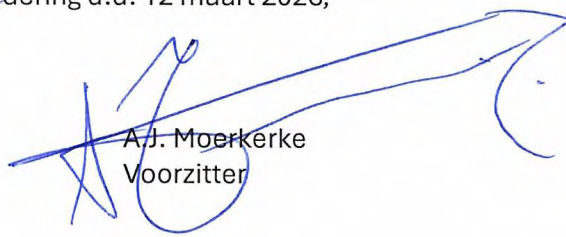
BESLUIT

1. Voor de monitoring van het Soortenmanagementplan (SMP) extra budget beschikbaar te stellen:
 - a. voor de veldonderzoeken in 2026 € 280.000 en voor de jaren 2028, 2031 en 2033 € 530.000;
 - b. voor de monitoringsrapportage en ondersteuning in 2027 € 55.000 en voor de jaren 2029, 2030, 2032 en 2034 van € 155.000;
2. Deze extra budgetten ten laste te brengen van het begrotingsresultaat van de betreffende jaren.

Vastgesteld in de raadsvergadering d.d. 12 maart 2026,

H.M. Vonk-Schenkel
Griffier

A.J. Moerkerke
Voorzitter